

Se, minkä myö tunnetaan kotiseuvuks, kodeiks, ja hienoks asuinpaikaks, [niin] se voijaan meiltä alta viiä – Riutan uraanivaltaus

Helena Pehkonen ja Olavi Louhelainen, Riutan kylä, Eno

Kaisu Mustonen

Enon Paukkajanvaarassa toimi 1959-1962 Suomen tähän mennessä ainoa uranikaivos. IAEA:n ja STUK:in arkistotietojen mukaan noin 30,000 kiloa urania vietiin Ruotsiin kaivokselta, sen käyttötarkoitus ei käy selville arkistolähteistä. STUK tutki vanhaa kaivosta pitkään 1980-luvulla, ja 1990-luvun alussa alue peitettiin. Jatkoseurantaa tehdään. Louhoksen läpi virtaavan joen sedimenteissä on vielä jäänteitä uranikaivostoiminnasta. Laskuvirtaama purkautuu Pielisen Hirvilahteen.

Uranikaivokseen tähtäävä valtaus jo vuosia

Helena: Televisiosta suatiin tieto, jotta kunnanisiä on käyty pehmittämässä, jotta Kuusojan kankaalle ja Riuttaan on tulossa uraanivaltaus, joka tuopi tänne rahhoo repputolokulla ja työpaikkoja jopa satoja. Kukkaa ei lotkauttanu korvoosakkaa, jotta tärkeä pohjavesialue on valtausalueen rajalla, silimiin muulatut eurot sotki tuas jären. Onneks tuo Talavivuara on tainnu euron kiiltoo jo himmentee. Tiällä saloseuvuilla kun on, on se puhas ves jo tärkeimmästä piästä muutennii, kaupunkilaisethan ne ei tarvii sitä paljo ajatella, kun joku sitä vain jostain hommovaa hanasta laskettaviks.

Olavi: Kummoo porukkaa ne valtausyhtiön palakkalaiset, kun pyöriit ympärillä sanookkaa virkkamata. Ei ne meinoo antautuu juttusille, vaikka metässä vilahteloo. Yhen sain kiinni hevosella, muuten ei ois tavottannakkaa, van vähäsananenhan tuo vilsapiä oli. Ja toiset linjanvetäjät mökin nurkalle keskelle tietä jättää kyselemätä autosaa, eipä se kaikilta onnistukkaa. On niitä pyöriny tiällä viksumpiikkii muaperän tutkijoita. Eipä tuo jatkuvasti nimmeesä vaihtavan valtausyhtiön toiminta kovin reilulta ja rehelliseltä oo tuntunu alusta pittäinkää.

Paukkajanvaaran entisen uranikaivosalueen varoituskyltti ja maisemia. Kuvat: Timo Turunen

Helena: Kontiolahella oli Enon ja Kontiolahen luonnonystävien järjestämä tiedotustilaisuus uraanivaltausasiasta. Sieltähän se alako vasta tieto tulla, missä männään. Kahvinkeitolla ja -myynnillä sitä alettiin kerätä rahho, jotta suatais lehti-ilimotuksiin rahhoo kasaan näistä tilasuksista, missä valtausasiasta keskustellaan. Ahon Markku ja Tormulaisen Tuomohan ne on olleet, ne puuhamiehet. Ja aika äkkiä se porukka laajeni ja tieto kuluki. Enon seurakunnan tuki ja panostus jo kansalaisliikkeen alakuvaiheessa on ollu mahottoman iso asia, ja sen paljonpuhutan Talavivuaran tiimolta on tainnu jo aika monta ihmistä ruveta ajattelemaan omilla aivoillaankii, sehän ei tietysti oo suotavoo kaikkien kannalta.

Tämä kulutushysterian liehtominen on toisella puolella ja Linkolan ajatukset toisella. Eläppä tässä sitten Jumalisesti. Kumpanenkii puol haluvaa siäntöjä ja lakija tehä, jotta kansalainen ei vain oppis missään tappauksessa omia aivoijjaan käyttämään etes omassa taloussaan. Suuruuvenhulluus isköö kaikkiin, missä ei kohtuus tule kyseeseenkää.